

การเงินสีเขียวและต้นทุนทางธรรมชาติในการคำนวณภาษี¹

ภาริณ จารุทวี

สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า

Green Finance and Natural Capital in regards to Tax Assessment

Parin Jaruthavee

Research and Development Department, King Prajadhipok's Institute, Thailand

Article Info : Research Article

Article History : Received 4 January 2024

: Revised 31 January 2024

: Accepted 5 February 2024

Corresponding Author : Parin Jaruthavee

E-mail Address : parin.ja@kpi.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเงินสีเขียวและต้นทุนธรรมชาติ และนำเสนอแนวคิดดังกล่าวเข้าปรับใช้ในการคำนวณงบประมาณและการประเมินภาษีอากร โดยใช้วิธีการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเงินสีเขียวและต้นทุนธรรมชาติทำการเก็บรวบรวมโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และนำเสนอข้อมูลดังกล่าวในเชิงบรรยาย ผลการวิจัยพบว่าประการแรกการใช้การเงินสีเขียวหรือการเงินเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นแนวคิดเรื่องการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมโดยนิยามของการเงินสีเขียวมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากการมีนิยามที่ชัดเจนจะทำให้มีการลงทุนและดึงดูดผู้ลงทุนได้มากขึ้นเนื่องจากผู้ลงทุนสามารถรู้ได้ว่าตนกำลังลงทุนกับสิ่งใด ซึ่งก่อให้เกิดความมั่นใจและการคำนวณได้ว่าต้องการลงทุนหรือไม่ และการลงทุนดังกล่าวคุ้มทุนหรือไม่ อีกทั้งนิยามที่ชัดเจนยังนำมาซึ่งนโยบายของรัฐที่ชัดเจนอันเป็นการสนับสนุนให้เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในองค์กรรวมได้มากขึ้น ส่วนประการที่สองเนื่องจากต้นทุนทางธรรมชาติเป็นสิ่งที่ยากจะมองเห็นหรือประเมินมูลค่าได้ทั้งนี้หากพิจารณาธรรมชาติดังกล่าวแล้วคำนวณจากผลกระทบหรือมูลค่าที่ต้องจ่ายเมื่อปราศจากธรรมชาตินั้นก็อาจสามารถคำนวณต้นทุนทางธรรมชาติได้ และจะทำให้เห็นถึงต้นทุนทางธรรมชาติที่สะท้อนมูลค่าที่แท้จริงมากขึ้น ดังนั้นจึงนำมาสู่ประการสุดท้ายว่าการตระหนักถึงแนวคิดการคำนวณต้นทุนทางธรรมชาติอาจทำให้การประเมินภาษีและคำนวณงบประมาณการคลังมีความต้องตรงต่อความจริงมากขึ้นกว่าการพิจารณาภาษีจากมูลค่าการขายหรือ ณ จุดที่มีการโอนทรัพย์สิน

¹ บทความนี้ปรับปรุงจากบทความเรื่อง ความสำคัญของการเงินสีเขียวและต้นทุนทางธรรมชาติใน การคำนวณงบประมาณของหน่วยงานรัฐในจังหวัดกาฬสินธุ์ ใน การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ประจำปี 2566 วันที่ 17-19 ธันวาคม 2566 ณ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการใช้การเงินสีเขียวและต้นทุนทางธรรมชาติสามารถนำไปสู่การที่รัฐสามารถมีรายได้มากขึ้นจากการคำนวณต้นทุนธรรมชาติในฐานภาษีต่าง ๆ และนำรายได้เหล่านั้นไปบริหารกิจการสาธารณะ

คำสำคัญ : ต้นทุนทางธรรมชาติ, การเงินสีเขียว, การประเมินฐานภาษี

Abstract

The purpose of the research is to point out the importance of Green Finance and Natural Capital and apply such concepts to the method of national budget calculation and tax assessment. This article employs the method of studying related literature, in regards to Green Finance and Natural Capital, in conducting the research. The data has been collected secondarily and the result shall be presented in a descriptive form. The findings of this show that, first, Green Finance or Environmental Finance is a concept that is about investments that relate to the environment. The definition of Green Finance is crucial because having a clear definition would attract more investors and investments [to the Country] since the investor will be able to know what they are investing in and estimate their return on investment. Moreover, a clear definition of Green Finance will enable the Government to initiate a clear public policy that shall better protect the environment and its resources as a whole; second, Natural Capital which means capital, both biotic and abiotic, that stems from Mother Nature, is hard to calculate its valuation due to the fact that Natural Capital can be hard to see directly. However, if nature is speculated closely, it can be seen that its capital can be calculated from the amount one would need to pay if such natural resource has disappeared or the value that one is willing to pay to enjoy such natural resource, thus, allowing us to better calculate the value of Natural Capital and even reflect such value on products or other goods that human consume daily. With that said, realizing the concept of Natural Capital may enable tax assessments and national budget calculations to be more accurate in terms of reflecting the true value of such goods which could be better than assessing the value of goods and consumption based on their price at the point of sale or at the point of transaction. Therefore, Green Finance and Natural Capital can lead to creating more income for the Government by taking Natural Capital into account when assessing each type of tax, these additional income shall then be used for public affairs and services.

Keywords : Natural capital, Green finance, Budget calculation

บทนำ

การเงินสีเขียว (Green Finance) หมายถึงการเงินซึ่งเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโดยหมายความรวมถึงกิจกรรมทางการเงินใด ๆ ซึ่งเกิดขึ้นเพื่อการสนับสนุนให้มีการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้นในปัจจุบันการทำกิจกรรมหรือธุรกรรมที่เกี่ยวกับการเงินสีเขียวมีความนิยมมากขึ้น และโดยการเงินสีเขียวได้ถูกนำมาปรับใช้ในรูปแบบด้านต่าง ๆ เช่น การออกพันธบัตรสีเขียว (Green Bonds) เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ธุรกิจในแต่ละภาคส่วนสามารถมีบทบาทในการช่วยแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยส่วนใหญ่การเงินสีเขียวในขณะนี้จะเน้นไปในด้านการบริหารจัดการการปล่อยคาร์บอนหรือก๊าซเรือนกระจกจากการประกอบธุรกิจ และการลงทุนในการเงินสีเขียว เช่น Green Loan และ Green Bond เป็นต้น (Emeritus, 2023)

ในระดับนานาชาติโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme) ได้กล่าวว่า การเงินสีเขียวคือกิจการทางการเงินซึ่งทำให้มีความคล่องตัวทางเศรษฐกิจสูงขึ้นจากภาคเอกชนขนาดเล็ก องค์กรไม่แสวงหากำไรไปจนถึงภาครัฐเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยปัจจัยหลักในการเงินสีเขียวนั้นคือการบริหารทรัพยากรและความเสี่ยงทางสังคมเพื่อนำไปสู่โอกาสสู่อัตราผลตอบแทนที่น่าพอใจ มีประโยชน์ทางสิ่งแวดล้อม และก่อให้เกิดภาวะรับผิดชอบที่สูงขึ้น (UN Environment Programme, n.d.)

ในประเทศไทยนั้น มีหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) สำนักงาน

คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) กระทรวงพลังงาน สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) กระทรวงพลังงาน สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) กระทรวงคมนาคม องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) (อบก.) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมพลังงานหมุนเวียน สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าไทย สมาคมธนาคารไทย สมาคมนานาชาติ สมาคมสถาบันการเงินของรัฐ โดยสถาบันเหล่านี้ล้วนอยู่ในระหว่างดำเนินการจัดทำมาตรฐานกลางในการกำหนดนิยามและจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม (taxonomy) เพื่อให้ภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคการเงิน มีความเข้าใจตรงกันและสามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งในปัจจุบันได้มีการเผยแพร่ มาตรฐานการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม (Thailand Taxonomy) ระยะที่ 1 ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมภาคพลังงานและภาคการขนส่งเป็นหลักและขณะนี้อยู่ระหว่างการพัฒนามาตรฐานการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม (Thailand Taxonomy) ระยะที่สองซึ่งคาดว่าจะครอบคลุมภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่มีนัยยะสำคัญ เช่น

ภาคอุตสาหกรรมการผลิต ภาคเกษตร ภาคการก่อสร้าง และภาคการจัดการขยะ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2566)

อนึ่งในปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้ว่ารายได้ของประเทศเพื่อการบริหารกิจการสาธารณะมาจากภาษีอากรไม่น้อยซึ่งจัดเก็บได้จากกรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร เป็นต้น (กระทรวงการคลัง, 2566) โดยวิธีการประเมินภาษีแต่ละประเภทนั้นขึ้นอยู่กับประเภทของฐานภาษีอันได้แก่ ฐานภาษีเงินได้ ทรัพย์สินและบริโภค โดยฐานภาษีเหล่านี้เป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงความมั่งคั่งของผู้เสียภาษี

“เงินได้” หมายถึง รายได้ซึ่งส่วนหนึ่งถูกนำไปใช้จ่ายและภายหลังจากการใช้จ่ายก็เป็นเงินที่ส่งสมต่อไปในอนาคต โดยฐานภาษีดังกล่าวเหล่านี้มีได้นำต้นทุนทางธรรมชาติดมาคำนวณด้วยทรัพย์สิน หมายถึง สิ่งที่รวมกันเป็นทรัพย์สินของผู้เสียภาษี ดังนั้นสิ่งดังกล่าวจะเป็นสังหาริมทรัพย์ หรืออสังหาริมทรัพย์ก็ได้ หรือจะเป็นทรัพย์สินที่ผลิตเงินได้ หรือไม่สามารถผลิตเงินได้เว้นแต่มีการแลกเปลี่ยนก็ดี ท้ายสุดฐานบริโภคเป็นการจัดเก็บภาษีจากการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและบริการต่างๆ ซึ่งรวมไปถึงการซื้อขายแลกเปลี่ยนและการลงทุนด้วย โดยการประเมินภาษีในแต่ละฐานภาษีนี้นั้นจะมีวิธีการแตกต่างกันออกไปซึ่งขึ้นอยู่กับปริมาณรายได้ที่มีมูลค่าของทรัพย์สิน หรือราคาของการบริโภค (ศุภลักษณ์ พิณีจิววล, 2556) อย่างไรก็ตามก็ดีจะเห็นได้ว่าแม้ฐานภาษีจะมีการกล่าวถึงทรัพย์สินที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ เช่นอสังหาริมทรัพย์ในรูปที่ดิน หรือสังหาริมทรัพย์ในรูปแบบของทองซึ่งเป็นทรัพย์สินของผู้เสียภาษีซึ่งจำต้องนำมาคำนวณเพื่อประเมินภาษีที่ต้องเสียก็ดี

แต่ในการประเมินมูลค่าของทรัพย์สินหรือการบริโภคไม่ปรากฏว่านำวิธีการสะท้อนมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้น (ที่ได้กลายเป็นทรัพย์สินหรือผ่านการบริโภคของผู้เสียภาษี) ด้วยการคำนวณต้นทุนทางธรรมชาติ

บทความนี้จึงมีความประสงค์ที่จะอธิบายว่าการใช้การเงินสีเขียวและต้นทุนทางธรรมชาติสามารถนำไปสู่การสะท้อนมูลค่าของทรัพย์สินและการบริโภคที่แท้จริงของผู้เสียภาษีที่เกิดขึ้นบนทรัพยากรธรรมชาติ และเมื่อมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่หายไปจากการครอบครองทรัพย์สินและการบริโภคของผู้เสียภาษีถูกสะท้อนได้อย่างถูกต้อง รัฐในฐานะผู้ที่มีหน้าที่ในการนำภาษีไปเพื่อการบริหารกิจการสาธารณะที่ผู้เสียภาษีใช้ร่วมกันก็สามารถคำนวณภาษี (กล่าวอย่างง่ายคือรายได้) ได้อย่างถูกต้องเพื่อนำเงินภาษีจำนวนดังกล่าวมาใช้ในกิจการสาธารณะ (กล่าวอย่างง่ายคือรายจ่าย) อันเกี่ยวข้องกับ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าวได้อย่างถูกต้องและสมสัดส่วนกับการใช้จริงมากขึ้น

จากการทบทวนบทความที่เกี่ยวข้องพบว่า มีการศึกษาเรื่องการเงินสีเขียวในประเทศไทยซึ่งครอบคลุมไปถึงการศึกษาความหมายของจริยธรรมในการตลาดสีเขียว งบประมาณสีเขียว การตลาดสีเขียวและการโฆษณา โดยพบว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้สถาบันการเงิน สถาบันการเมือง และสถาบันสังคม มีความคล่องตัว เพื่อให้สถาบันเหล่านี้ ผสมผสานสวัสดิการทางสังคม เศรษฐกิจ และนิเวศวิทยาเข้าด้วยกันได้และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการเปลี่ยนเศรษฐกิจจากการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นจำเป็นต้องใช้นโยบาย

ต่าง ๆ และเครื่องมือทางเศรษฐกิจต่าง ๆ อย่างเต็มรูปแบบเพื่อนำไปสู่จัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการทรัพยากร และการพัฒนาอย่างยั่งยืน อนึ่งการออกแบบภาษีสามารถทำให้ส่งเสริมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติได้ดีขึ้น (ปราณี จิตกรณ กิจศิลป์, 2555) นอกเหนือจากนั้นยังมีการศึกษาเรื่อง การบัญชีเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมสู่แรงจูงใจทางด้านภาษี ซึ่งกล่าวถึงทฤษฎีทางบัญชีต่าง ๆ วิวัฒนาการทางการบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมรวมถึงภาษีสิ่งแวดล้อมและแรงจูงใจทางด้านภาษี โดยพบว่า ภาษีสิ่งแวดล้อมมีเป้าหมายที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ทรัพยากรของผู้เสียภาษี ซึ่งสามารถช่วยให้ต้นทุนที่ผู้ก่อปัญหา (polluter) หรือผู้บริโภคได้ก่อไว้กลับเข้ามาเป็นต้นทุนภายในตามหลักผู้ก่อมลพิษต้องจ่าย (polluter pays principle) (อนึ่งภาษีสิ่งแวดล้อมในเชิงดังกล่าวจะมีได้ถูกกล่าวถึงในบทความฉบับนี้ เนื่องจากบทความฉบับนี้มีความประสงค์ที่จะมุ่งเน้นถึงภาษีทรัพย์สิน และภาษีบริโภคทั่วไป ซึ่งมิได้คำนึงถึงมูลค่าหรือต้นทุนทางธรรมชาติซึ่งถูกใช้ไปในชีวิตประจำวันของคน) (ณัฐวงศ์ พูนพล และ ชาลินี ปลูกผลงาม, 2563) ในส่วนของบทความซึ่งเกี่ยวข้องกับการเงินสีเขียวของต่างประเทศนั้นพบว่ามีการศึกษาเรื่อง การคลังสาธารณะและ Green New Deal ในสหราชอาณาจักร ซึ่งกล่าวถึงนโยบายในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสู่เศรษฐกิจสีเขียวมากขึ้น โดยคาดว่าจะการพัฒนาดังกล่าวจะก่อให้เกิดงานสีเขียวและแรงงานสีเขียวเพิ่มขึ้น ซึ่งนำไปสู่การที่รัฐบาลสามารถมีรายได้จากภาษีเพิ่มขึ้นจากรายได้และผู้เสียภาษีที่มีสูงขึ้น (ดุขฎิ วรรณธรรมดุขฎิ, 2563) นอกจากนี้ยัง

มีการวิจัยซึ่งเกี่ยวข้องกับนโยบายรัฐ โดยผลวิจัยบ่งชี้ว่าการออกแบบนโยบายรัฐและนโยบายระดับชาตินั้นมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาและการนำไปปรับใช้ของการเงินสีเขียว (Zou, C. et.al., 2023) หากพิจารณาบทความนานาชาติที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากรและทรัพยากรธรรมชาติจะพบว่า มีการตั้งคำถามว่าการประเมินภาษีทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะป่าไม้เป็นผลให้ผลิตผลทางป่าไม้ต่ำลงหรือไม่ (Chapman, H.H., 1920) (Chapman, H.H. et.al., 1921) อีกทั้งยังมีการศึกษาผลลัพธ์ของการใช้กลไกทางภาษีอากรในการสนับสนุนการบริหารทรัพยากรป่าไม้สาธารณะโดยภาคเอกชนอย่างยั่งยืน (Leruth, L. et.al., 2001) ทั้งนี้ไม่ได้มีการกล่าวถึงการประเมินมูลค่าทรัพย์สินและการบริโภคโดยใช้มูลค่าต้นทุนธรรมชาติในทฤษฎีภาษีทั่วไปซึ่งไม่ได้แยกภาษีซึ่งเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติออกจากภาษีทรัพย์สินและภาษีบริโภค

ดังนั้นผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความวิจัยนี้จะสามารถก่อให้เกิดการตื่นรู้และชี้ให้เห็นประโยชน์เบื้องต้นของการนำการเงินสีเขียวมาบูรณาการเข้ากับการดำเนินการจัดเก็บรายได้ การคำนวณงบประมาณ และภาษีอากรของประเทศในองค์รวมโดยไม่จำเป็นต้องสร้างภาษีประเภทอื่น ๆ เพิ่มขึ้นใหม่เพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติเป็นการเฉพาะ เนื่องจากทุกกิจกรรมที่มนุษย์กระทำนั้นกระทำอยู่บนทรัพยากรธรรมชาติและเป็นการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติไม่ว่าน้อยหรือมากก็ดี ผู้บริโภคก็จำเป็นต้องจ่ายภาษีเพื่อการใช้ทรัพยากรนั้นตามอัตราส่วนที่ได้ใช้ต้นทุนธรรมชาติจริง

อนึ่งบทความวิจัยนี้เป็นเพียงการศึกษาเบื้องต้นของการเงินสีเขียว ต้นทุนทางธรรมชาติ

และภาษีอากรโดยความคิดเรื่องการเงินสีเขียวและ
ต้นทุนธรรมาตินั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการคำนวณ
ต้นทุน เนื่องจากทรัพย์สิน สินค้า หรือกระทั่ง
บริการต่าง ๆ ในปัจจุบันมิได้สะท้อนต้นทุนที่มา
จากทรัพยากรธรรมชาติมากเพียงพอ ทำให้การ
คำนวณ มูลค่าสินค้าและบริการต่าง ๆ
คลาดเคลื่อน อันมีผลต่อการประเมินภาษีซึ่งเป็น
ที่มาของงบประมาณของรัฐ หรือกระทั่งวิธีการ
ประเมินภาษีเองก็ดี แม้จะมีการพูดถึงทรัพย์สิน
และบริการ แต่ก็มีได้ใช้วิธีการคำนวณมูลค่าแบบ
การคำนวณต้นทุนสีเขียว ดังนั้นการนำการเงินสี
เขียวและต้นทุนอาจทำให้รัฐและมากขึ้นเนื่องจาก

การเงินสีเขียวและต้นทุนทางธรรมชาติแสดงให้เห็นถึงมูลค่าที่แท้จริงของการบริโภคและความมั่ง
คั่งได้โดยมิได้ปิดบังมูลค่าที่เสียไปของ
ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งลดลงจากการบริโภคและ
ความมั่งคั่งดังกล่าว อันมีผลทำให้รัฐสามารถ
คำนวณฐานภาษีได้อย่างเหมาะสมหรือแบ่งสัดส่วน
ภาษีที่จัดเก็บได้ได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น ซึ่ง
นำไปสู่การใช้งบประมาณดังกล่าวที่เพิ่มขึ้นจาก
รายได้ที่เพิ่มขึ้นเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมที่เสียไปจาก
การบริโภคและเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหมายและความสำคัญของการเงินสีเขียวและต้นทุนธรรมาติน
2. เพื่อศึกษาการหายไปของการเงินสีเขียวและต้นทุนธรรมาตินในการคำนวณภาษีตามทฤษฎีภาษีอากรของไทย
3. เพื่อเสนอแนะการนำการเงินสีเขียวและต้นทุนธรรมาตินไปใช้ในเชิงนโยบายด้านภาษีของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยใช้การเก็บข้อมูลขั้นทุติยภูมิ (secondary research)

2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 *ขั้นการศึกษาเนื้อหาของการเงินสีเขียว* ต้นทุนทางธรรมาติน และนโยบายหรือนิยามที่มีปรากฏในประเทศไทยเป็นการทั่วไปใน

หนังสือ บทความ และนิยามที่ปรากฏในสื่อออนไลน์ โดยพิจารณาจากความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาและความสะดวก โดยข้อมูลดังกล่าวปรากฏมีในช่วงเวลาทำการวิจัยกล่าวคือ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2566 – มกราคม พ.ศ. 2567

2.2 *ขั้นการศึกษางบประมาณแผ่นดินและทฤษฎีภาษีอากร* ซึ่งเป็นฐานความคิดของการประเมินภาษีอากรในปัจจุบันที่มีปรากฏในประเทศไทยเป็นการทั่วไปในหนังสือ บทความ และนิยามที่ปรากฏในสื่อออนไลน์ โดยพิจารณา

จากความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาและความสะดวก โดยข้อมูลดังกล่าวปรากฏมีในช่วงเวลาทำการวิจัยกล่าวคือเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2566 – มกราคม พ.ศ. 2567

2.3 *ชั้นการสรุปผลการวิจัยและเสนอแนะ* การปรับใช้การเงินสีเขียวและต้นทุนทางธรรมชาติในการคิดคำนวณงบประมาณแผ่นดินเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ผลการวิจัย

1. ความหมายและความสำคัญการเงินสีเขียวและ ต้นทุนทางธรรมชาติ

จากการค้นคว้าพบว่า ในการคำนวณหรือประเมินภาษีอากรนั้นแม้จะมีการกล่าวถึงมูลค่าของทรัพย์สินหรือบริการ แต่อย่างไรก็ตามไม่พบว่ามี การนำการเงินสีเขียว และต้นทุนทางธรรมชาติมาใช้ในการคิดคำนวณการจัดเก็บภาษีอันเป็นรายได้ของประเทศเพื่อการบริหารงานสาธารณะ ดังนั้นบทความนี้จึงมุ่งเน้นอธิบายหลักการและนิยามของ การเงินสีเขียวและต้นทุนทางธรรมชาติจากการวิจัยเอกสารเป็นการทั่วไปเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้และนำวิธีการดังกล่าวไปคำนวณมูลค่าของสิ่งต่าง ๆ ในอนาคต

1.1. การเงินสีเขียว

การเงินสีเขียวเป็นเรื่องที่ถูกพูดถึงอย่างยาวนานในวงวิชาการ อย่างไรก็ตามนิยามของ การเงินสีเขียวนั้นกลับไม่ปรากฏอย่างแน่ชัด ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าการเงินสีเขียว คือการเงินที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นการให้ทุน หรือผลิตภัณฑ์ หรือการบริการทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม (UN ESCAP, 2012) (Noh, H. J., 2018) โดยการเงินสีเขียวนี้เป็นหน่วยย่อยของการเงินยั่งยืน (sustainable finance) ซึ่งมีเป้าประสงค์ของการเงินยั่งยืนคือการสร้างค่านิยมทางเศรษฐกิจและค่านิยมทางสังคมผ่านระบบ ผลิตภัณฑ์ หรือบริการทางการเงินที่มีความจริง (Noh, H. J., 2018) (Fiscal

Policy Office; Bank of Thailand; Securities; Office of Insurance Commission; Stock Exchange of Thailand; International Finance Corporation, 2021)

แม้การเงินสีเขียวจะไม่มีนิยามที่ชัดเจน ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่าการเงินสีเขียวอาจหมายถึงการลงทุนทางการเงินซึ่งไหลผ่านไปสู่การพัฒนาโครงการ สินค้า หรือนโยบายซึ่งส่งเสริมให้เกิดเศรษฐกิจแบบยั่งยืนขึ้น ทั้งนี้ การเงินสีเขียวอาจหมายรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียง การเงินเพื่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (climate finance) การเงินเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ (biodiversity finance) หรือการเงินอื่น ๆ ซึ่งมีเป้าประสงค์เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม (International Development Finance Club, 2022)

เมื่อพิจารณากรอบกฎหมายและนโยบายของประเทศไทย พบว่า การกำหนดนิยามและจัดหมวดหมู่กิจกรรมในภาคเศรษฐกิจ (taxonomy) สามารถช่วยให้นักลงทุนประเมินได้ว่าตนกำลังลงทุนกับสิ่งใด และสิ่งนั้น หรือโครงการดังกล่าวมีความโปร่งใสมากน้อยเพียงใด ดังนั้น ความชัดเจนในการกำหนดนิยามและจัดหมวดหมู่กิจกรรมจึงสามารถช่วยสนับสนุนให้นักลงทุนลงทุนในโครงการซึ่งสนับสนุนการเงินสีเขียวได้มากขึ้น

(สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ฝ่ายตราสารหนี้, 2566) โดยในปี พ.ศ. 2566 ประเทศไทยได้จัดทำมาตรฐานการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมของประเทศ ระยะที่ 1 ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักคือการลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยการประเมินดังกล่าวนี้จะคำนึงถึงผลกระทบเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญ (Do No Significant Harm: DNSH) และผลกระทบทางสังคม (Minimum Social Safeguards: MSS) และใช้ระบบสัญญาณไฟจราจรเป็นเงื่อนไขและเป็นตัวชี้วัดการประเมินและคัดกรองกิจกรรมเป็นการควบคู่กันไป

โดยสรุปแล้วนั้นการเงินสีเขียวเป็นสิ่งสำคัญยิ่งเนื่องจากการเงินซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน เมื่อมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ผู้ลงทุนหรือผู้ที่สนใจก็สามารถเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินได้ตามความประสงค์ของตนได้อย่างตรงตามความต้องการมากขึ้น นอกเหนือจากนั้นผู้ที่มิได้สนใจในการเงินสีเขียวอยู่เดิม อาจได้รับแรงจูงใจมากขึ้นจากนโยบายการเงินสีเขียวที่มุ่งดึงดูดนักลงทุนกลุ่มใหม่ อันส่งผลให้มีผู้ตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมมากขึ้นจากความสนใจเรื่องการเงินที่ตนมีอยู่เดิม

1.2. ต้นทุนทางธรรมชาติ

ทุน (capital) หมายถึง ทรัพยากรใด ๆ ทรัพยากรหนึ่งซึ่งเมื่อผ่านกาลเวลาทรัพยากรนั้นจะนำไปสู่การบริการหรือการผลิตซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีมูลค่า ดังนั้นทรัพยากรจึงเป็นสิ่งที่สามารถลงทุนได้ โดยการอนุรักษ์ธรรมชาติคือการลงทุนอย่างหนึ่งในต้นทุนธรรมชาติ (Heal, G., 2017)

นิยามของต้นทุนทางธรรมชาตินั้นมีแตกต่างกันมากมาย ทั้งนี้ตามระบบแบบบูรณาการสิ่งแวดล้อมและการบัญชีเศรษฐกิจ (system of environmental-economic accounting) พบว่านิยามที่เหมาะสมที่สุดสำหรับต้นทุนทางธรรมชาติคือนิยามของสินทรัพย์ธรรมชาติ (natural assets) ซึ่งหมายถึง สินทรัพย์ซึ่งเกิดโดยธรรมชาติซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโลกไม่ว่าจะมีชีวิตหรือไม่ก็ตาม โดยทั้งหมดนี้ถูกรวมกันเป็นสิ่งแวดล้อมชีวกายภาพ (biophysical environment) ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์แก่มนุษย์ (Statistical Bureau of Guangxi Zhuang Autonomous Region, 2019) นอกเหนือจากนั้นคณะกรรมการต้นทุนธรรมชาติ (The Natural Capital Committee) ของสหราชอาณาจักร ได้นิยามคำว่า ต้นทุนทางธรรมชาติไว้ดังนี้ ต้นทุนทางธรรมชาติ หมายถึง องค์ประกอบทางธรรมชาติทั้งหลาย ซึ่งสร้างทรัพยากรและบริการอันมีค่าแก่มนุษย์ เช่น ป่า น้ำ พื้นดิน แร่ธาตุ และมหาสมุทร เป็นต้น (Natural Capital Committee, 2017) โดย ต้นทุน ธรรมชาติ สามารถก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากบริการต่างๆ ที่เกิดจากธรรมชาติ อาทิเช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดจากการทำงานของวัฏจักรทางธรรมชาติ ซึ่งนอกเหนือจากประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ต้นทุนธรรมชาติสามารถสร้างแล้ว บริการทางธรรมชาติเหล่านี้ยังเป็นผลตอบแทนจากต้นทุนธรรมชาติด้วย (Heal, G., 2017)

อย่างไรก็ตามการคำนวณต้นทุนทางธรรมชาตินั้นมีความยากกว่าทุนประเภทอื่น ๆ เนื่องจากการตีมูลค่าทุนธรรมชาติไม่สามารถใช้ราคาตลาดได้อย่างทุนประเภทอื่น กล่าวคือ ทุน

สังเคราะห์ (produced capital) และทุนมนุษย์ (human capital) เหตุผลมาจากทุนธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษกล่าวคือ ธรรมชาตินั้น เคลื่อนไหว อยู่เสมอ มองไม่เห็นด้วยตาเปล่า และ มีความเจียบงัน (Dasgupta, P., 2021) ดังนั้นการกระทำใดที่ได้ทำอยู่ ณ ที่แห่งใดแห่งหนึ่งสามารถมีผลต่อสถานที่อื่นในภายภาคหน้าหรือในอนาคต ซึ่งผลของการกระทำดังกล่าวนี้อาจติดตามได้หรือไม่ก็ได้ เช่น ต้นไม้อาจอยู่ในที่แห่งใดแห่งหนึ่งโดยไม่ เคลื่อนไหว แต่เกสรและละอองของต้นไม้ดังกล่าว อาจลอยไปสู่ที่อื่น และก่อให้เกิดผลจากต้นไม้ ดังกล่าวในอนาคต หรือ กระทั่งสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ใต้ดิน หรือใต้น้ำนั้น ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า ดังนั้นเมื่อผลของการกระทำดังกล่าวไม่อาจติดตามได้จึงทำให้เป็นการยากในการตีมูลค่าของ ทุนดังกล่าว (Dasgupta, Wealth and Well-Being, 2023) ดังนั้น การคำนวณต้นทุนทาง ธรรมชาติอาจทำได้โดยการวิเคราะห์ และ สังเกตการณ์ว่าธรรมชาติดังกล่าวนี้มีหน้าที่อะไร หากธรรมชาติดังกล่าวมิได้ทำหน้าที่เช่นนั้น มนุษย์ จำต้องลงทุนสังเคราะห์มากขึ้นเพียงใดเพื่อ ทดแทนหน้าที่ดังกล่าวที่หายไป หรือคำนวณจาก สุนทรียภาพของธรรมชาตินั้น กล่าวคือ การตั้ง

คำถามว่ามนุษย์ยอมที่จะจ่ายมูลค่ามากน้อย เพียงใดเพื่อให้ได้เข้าถึงสุนทรียภาพของธรรมชาติ นั้น หรือ ต้องใช้เงินมากน้อยเพียงใดเพื่อไปถึง ธรรมชาติดังกล่าว เช่น ค่าเข้าอุทยานที่ผู้คนยอม จ่ายเพื่อเข้าถึงธรรมชาติในอุทยาน หรือในกรณี หลัง ค่าเดินทางไปสู่อุทยานดังกล่าว (Dasgupta, P., 2021) หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการคำนวณจากมูลค่าที่บุคคลยอมรับ (willingness to accept) หาก ธรรมชาตินั้นหายไป หรือมูลค่าที่บุคคลยอมจ่าย (willingness to pay) เพื่อรับสุนทรียภาพจาก ทรัพยากรธรรมชาติอย่างใดอย่างหนึ่ง (Heal, G., 2017) เช่นนี้จึงสามารถตีมูลค่าของต้นทุน ธรรมชาติได้อย่างถูกต้อง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าต้นทุนทางธรรมชาติ เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะช่วยสะท้อนมูลค่าที่แท้จริง ของทรัพยากรที่มนุษย์บริโภคในชีวิตประจำวัน ซึ่ง การรับรู้ถึงมูลค่าที่แท้จริง ทำให้การคำนวณ งบประมาณหรือการคำนวณรายจ่ายที่เกิดขึ้นมี ความตรงกับความจริงที่มนุษย์บริโภคไปได้มากขึ้น ทำให้การบริหารทรัพยากรได้ดีขึ้นในระบบทุนนิยม ซึ่งมุ่งเน้นการจัดการและบริหารทรัพยากรให้ได้ ประโยชน์สูงสุด

2. การหายไปของการเงินสีเขียวและต้นทุนธรรมชาติในการคำนวณภาษีตามทฤษฎีภาษีอากรของไทย

จากการศึกษาพบว่างบประมาณแผ่นดิน หมายถึงแผนเกี่ยวกับการใช้จ่ายและจัดหารายได้ ของรัฐบาล ซึ่งเงินของแผ่นดินซึ่งสามารถนำไปใช้ ใช้จ่ายเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินนี้ได้มาจาก ภาษีอากรของประชาชน (อัญชลี จวงจันทร์, ม.ป.ป.) ซึ่งภาษีนี้นั้นมีลักษณะเป็นส่วนแบ่งภาระ สาธารณะระหว่างประชาชนตามหลักความสามารถ

ในการจ่ายเพื่อใช้ในการทำนุบำรุงความสงบ เรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน และเพื่อ เป็นค่าใช้จ่ายด้านการบริหารงานของรัฐสาธารณะ ดังนั้นเพื่อความเท่าเทียมการเก็บภาษีจึงต้องเป็นไป ตามหลักความสามารถในการจ่าย (ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล, 2556) อย่างไรก็ตามในประเทศไทยนั้นมีการ แยกจ่ายอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงบประมาณ

แผ่นดินเป็นเงินนอกงบประมาณ อันได้แก่ เงินทุน หมุนเวียน งบประมาณรัฐวิสาหกิจ เงินช่วยเหลือ จากต่างประเทศ รวมไปถึงแต่ไม่จำกัดเพียง งบประมาณของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งมี อำนาจในการจัดเก็บเอง แต่ทั้งนี้ยังอยู่ในความ ควบคุมของรัฐบาลดังจะกล่าวต่อไป (นคร ยัมศิริวัฒน์, 2548)

ตามทฤษฎีทั่วไปของภาษีอากรนั้นแนวคิด พื้นฐานในการกำหนดองค์ประกอบของโครงสร้าง กฎหมายภาษีอากรคือ ฐานภาษี การคำนวณภาษี และ การจัดเก็บภาษี (ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล, 2556) ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าแนวคิดดังกล่าว ครอบคลุมภาษีอากรทุกรูปแบบที่มีอยู่ในประเทศไทยและอธิบายหลักการทางภาษีอากรได้อย่างดียิ่ง จึงได้หยิบนำคำอธิบายดังกล่าวมาประกอบการวิจัย ดังนี้

การกำหนดฐานภาษี หมายถึง การกำหนด สิ่งที่เป็นมูลเหตุที่ต้องมีการเสียภาษีและกำหนดผู้มี หน้าที่เสียภาษีดังกล่าว ทั้งนี้การกำหนดฐานภาษี จะต้องกระทำอยู่ภายใต้กรอบแนวคิดทางสังคม วิทยาและ แนวคิดเกี่ยวกับการจำแนกประเภทของ ฐานภาษี

ก. กรอบแนวคิดทางสังคมวิทยาหมายถึง ในการกำหนดฐานภาษีนั้น รัฐไม่อาจทำได้ตาม อำนาจใจแต่จะต้องทำตามหลักการบริหารภาษีที่ดี รวมทั้งพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษีกับ โครงสร้างทางสังคมที่เหมาะสม

ข. แนวคิดเกี่ยวกับการจำแนกประเภท ภาษี สามารถจำแนกได้ตาม 3 ลักษณะใหญ่ดังนี้

1. จำแนกตามลักษณะทางสังคม สามารถแบ่งพิจารณาได้เป็นสองส่วนกล่าวคือ ส่วน ภาษีบุคคล ซึ่งหมายถึงการพิจารณาจากลักษณะ

ทางกายภาพของบุคคล (ตามนัยความหมายอย่าง แคบ) หรือ พิจารณาจากสถานะของบุคคล (ตาม นัยความหมายอย่างกว้าง) และ ส่วนภาษีวัตถุ หมายถึงภาษีที่จัดเก็บจากสิ่งๆที่แสดงความมั่งคั่งของ ผู้เสียภาษีโดยไม่คำนึงถึงสภาพความเป็นบุคคล โดยบุคคลเป็นผู้มีภาระในการนำทรัพย์สินหรือ ผลผลิตที่ได้จากทรัพย์สินมาเสียภาษีเท่านั้น กล่าว ได้ว่า ทรัพย์สินสิ่งใดที่มีเหมือนกันย่อมเสียภาษี แบบเดียวกันแม้สถานะของบุคคลจะแตกต่างกัน (สถานะของบุคคล เช่นสมรสหรือไม่ มีบุตรหรือไม่ จะไม่นำมาพิจารณา) (ศุภลักษณ์ พินิจภูวดล, 2556)

2. จำแนกตามลักษณะทางเศรษฐกิจ หมายถึงการกำหนดสิ่งที่เป็นภาษีโดยการพิจารณา จากปัจจัยของความมั่งคั่งของผู้เสียภาษีอันได้แก่ เงินได้ ทรัพย์สิน และการบริโภค

ฐานเงินได้ ตามนัยทางกฎหมายภาษีอากร นั้น หมายถึง เงินตรา รวมทั้งสิ่งๆที่มีใช้เงินตรา กล่าวคือประโยชน์หรือทรัพย์สินที่ผู้เสียภาษีได้รับ ซึ่งรวมถึงส่วนที่ออกเวยจากตัวทรัพย์สินด้วย โดย เป็นความมั่งคั่งซึ่งไหลเวียนจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง ซึ่งเหล่านี้ได้รับมาในช่วยระยะเวลาหนึ่ง (ระหว่างปี ภาษี) โดยฐานภาษีเงินได้นั้นสามารถประเมินได้ จากการรวมเงินได้แต่ละประเภทเข้าด้วยกันแล้วจึง คิดคำนวณเป็นอัตราภาษีที่ต้องชำระแก่รัฐ หรือ การแยกตามประเภทของเงินได้และใช้อัตราภาษีที่ แตกต่างกันตามประเภทของเงินได้ที่แตกต่างกัน เช่น เงินได้ตามมาตรา 48(3) – (5) แห่งประมวล รัษฎากร

ฐานทรัพย์สิน หมายถึง การจัดเก็บภาษี จากส่วนเกินของรายได้ ทั้งนี้จะต้องเป็นการจัดเก็บ จากทรัพย์สินที่ได้หักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อ

การครองชีพเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งทรัพย์สินดังกล่าวนี้สามารถชี้ให้เห็นถึงความมั่งคั่งของผู้เสียภาษีได้ อื่นๆ ทรัพย์สินดังกล่าวอาจเป็นอสังหาริมทรัพย์ สงหากริมทรัพย์ ซึ่งอาจผลิตเงินได้หรือผลิตเงินไม่ได้ (ระหว่างการครอบครองทรัพย์สินจะไม่เกิดเงินนอกเงยขึ้นมายกเว้นแต่จากการจำหน่าย จ่าย โอนเท่านั้น) ก็ได้ อื่นๆ แนวทางการจัดเก็บภาษีทรัพย์สินนั้นสามารถเก็บ ทางตรง หมายถึง การจัดเก็บจากยอดรวมมูลค่าทรัพย์สินทุกประเภทเมื่อมีการจำหน่ายจ่ายโอนหรือจากค่าธรรมเนียมและส่วนเพิ่มของมูลค่าทรัพย์สินก็ได้ หรือจะจัดเก็บทางอ้อม กล่าวคือการจัดเก็บผ่านทางเงินได้จากทรัพย์สินก็ได้ ทั้งนี้หากจัดเก็บในวิธีการอย่างหลังอาจทำให้เกิดปัญหาการจัดเก็บภาษีซ้ำซ้อนกับฐานเงินได้ที่ได้กล่าวมาก่อนก็เป็นได้ ในการประเมินภาษีตามฐานทรัพย์สินนั้น สามารถประเมินจากยอดทรัพย์สินรวม หรือ จากการแยกทรัพย์สินเฉพาะอย่างก็ได้ เช่น ที่ดิน และ รถยนต์ เป็นทรัพย์สินเหมือนกันแต่ประเมินภาษีในอัตราที่แตกต่างกันตามประเภทของทรัพย์สินเป็นการเฉพาะ

ฐานการบริโภค หมายถึง การจัดเก็บภาษีจากการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค การใช้บริการต่าง ๆ และการลงทุนซึ่งรวมถึงการซื้อขายและแลกเปลี่ยนสินค้า ซึ่งทำขึ้นเพื่อการครอบครองทรัพย์สินอื่นใดหรือการได้รับบริการ ในการประเมินภาษีฐานบริโภคนั้น สามารถแบ่งได้เป็นสองกรณี กล่าวคือ การประเมินฐานภาษีบริโภคแบบรวมประเภทรายจ่ายเพื่อการบริโภค ซึ่งอาจกำหนดการจัดเก็บภาษีเพียง ขึ้นตอนเดียวจากการใช้มูลค่าสินค้าวัตถุดิบ ณ จุดที่นำวัตถุดิบนั้น ๆ มาใช้ในการผลิตหรือ จากขั้นตอนผลิตขั้นสุดท้ายซึ่งเป็นขั้นตอนที่

การผลิตเรียบร้อยแล้วและสินค้าพร้อมส่งถึงผู้บริโภค หรืออาจเก็บภาษีจากทุกขั้นตอนการผลิตก็เป็นได้ หรือ การประเมินภาษีแบบแยกประเภทตามรายจ่ายเพื่อการบริโภค เช่น รายจ่ายเพื่อการบริโภคขั้นพื้นฐาน รายจ่ายเพื่อการบริโภคทั่วไป หรือ รายจ่ายการเพื่อบริโภคของฟุ่มเฟือย (ศุภลักษณ์ พิณีจิววอดล, 2556)

3. จำแนกตามหลักภาระภาษี กล่าวคือ การจำแนกภาษีตามลักษณะการชำระภาษีทางตรงและทางอ้อมตามประเภทของฐานภาษีที่ได้กล่าวไปข้างต้น โดยภาษีทางตรงได้แก่ภาษีที่จัดเก็บจากฐานเงินได้ และ ฐานทรัพย์สิน ส่วนภาษีที่จัดเก็บทางอ้อมนั้นได้แก่ ฐานการบริโภค โดยการจัดเก็บภาษีทางตรงจะจัดเก็บจากเงินได้หรือทรัพย์สินที่ได้มาในกรอบระยะเวลาปีภาษี แต่ภาษีทางอ้อมจะจัดเก็บจากสินค้าและบริการเมื่อเกิดการบริโภคขึ้น (ศุภลักษณ์ พิณีจิววอดล, 2556)

จากการพิจารณาทฤษฎีทั่วไปของภาษีอากรนั้นแนวคิดพื้นฐานในการกำหนดองค์ประกอบของโครงสร้างกฎหมายภาษีอากร กล่าวคือ ฐานภาษี การคำนวณภาษี (การประเมินภาษีตามฐานภาษีประเภทต่าง ๆ ที่ได้กล่าวไปข้างต้น) และการจัดเก็บภาษี (หน่วยงานที่จัดเก็บและวิธีการชำระภาษี) พบว่าการเก็บภาษีของรัฐเพื่อนำไปใช้ในประโยชน์สาธารณะของประเทศนั้น มาจากการพิจารณาความมั่งคั่งของบุคคลที่จะเสียภาษีและทรัพย์สินที่จำต้องเสียภาษี โดยลักษณะของความมั่งคั่งของบุคคล เมื่อพิจารณาแยกตามฐานภาษี พร้อมทั้งวิธีการประเมินภาษีของความมั่งคั่งแต่ละฐานแล้วนั้นจะพบว่า มีการกล่าวถึงมูลค่าของทรัพย์สินที่ไม่ใช่ตัวเงินแต่เพียงอย่างเดียว รวมทั้งมูลค่าซึ่งเกิดจากการลงทุนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริโภคของผู้

เสียดาย ทั้งนี้มูลค่าดังกล่าวนั้นพิจารณาจากมูลค่าวัตถุดิบ หรือผลผลิตตามราคาขาย แต่มีได้กล่าวถึงมูลค่าที่มองไม่เห็นดังเช่นต้นทุนทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นจากการบริโภคที่มีได้สะท้อนอยู่ในราคาขายของสินค้าหรือบริการ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแม้การคำนวณภาษีจะมีการกล่าวถึงทรัพย์สินที่รวมถึงอสังหาริมทรัพย์และ

สังหาริมทรัพย์ ไม่ว่าจะจะมีเงินนอกเงรระหว่างการครอบครองทรัพย์สินนั้นหรือไม่ก็ตาม แต่ไม่ปรากฏว่าวิธีการคำนวณมูลค่าของทรัพย์สินเป็นวิธีเดียวกันกับการคำนวณมูลค่าของต้นทุนทางธรรมชาติ ดังนั้นมูลค่าของทรัพย์สินอาจมีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงได้

3.เสนอแนะการนำการเงินสีเขียวและต้นทุนธรรมชาติไปใช้ในเชิงนโยบายด้านภาษีของประเทศไทย

จากที่ได้กล่าวมาจะพบว่า การประเมินภาษีตามทฤษฎีภาษีทั่วไปนั้น แม้จะกล่าวถึงทรัพย์สินที่มีใช้เพียงแต่ตัวเงินแต่ยังรวมถึงทรัพย์สินอื่น ๆ ที่อาจเป็นอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่ก่อหรือไม่ก่อผลประโยชน์เป็นตัวเงินเมื่อมีการครอบครองเว้นแต่มีการจำหน่ายโอน ซึ่งเหล่านี้ อาจเป็นทรัพยากรธรรมชาติก็ได้ อย่างไรก็ตามการประเมินมูลค่ามิได้ปรากฏว่ามีการใช้วิธีการคำนวณต้นทุนทางธรรมชาติเพื่อประเมินมูลค่าทรัพย์สินหรือการบริโภคแต่อย่างใด

ทั้งนี้หากใช้เครื่องมือทั่วไปในตลาดทุน (traditional capital equipment) กล่าวคือ การหาราคาตลาด ในการประเมินมูลค่าทรัพยากรธรรมชาติ จะพบว่าราคาของทรัพยากรธรรมชาตินั้นตกติดมากับราคาของทรัพย์สินที่ได้ทำการซื้อขาย ตัวอย่างเช่น การซื้อขายที่ดิน เมื่อมีการซื้อขายที่ดิน ความอุดมสมบูรณ์ของผืนดินนั้นได้ตกติดมาด้วยแล้ว ดังนั้นมูลค่าของดินดังกล่าวก็ได้รวมอยู่ในราคาของที่ดินผืนนั้น (อนึ่งราคาของที่ดินดังกล่าวนั้นสะท้อนถึงสภาพภูมิอากาศในบริเวณดังกล่าวและอัตราเสื่อมของดินไว้ด้วยแล้ว) ทั้งนี้ หลักการดังกล่าวสามารถปรับใช้ได้กับการซื้อผืนป่า อย่างไรก็ตามประโยชน์มากมาย

อื่นๆ เช่นความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ผืนป่ามี อาจไม่ถูกนำมาสะท้อนอยู่ในราคาซื้อขายได้ทั้งหมด เนื่องจากตลาดประเมินมูลค่าผืนป่าจากจำนวนไม้ที่ป่านั้นสามารถผลิตให้ได้เป็นหลัก ดังนั้นจะเห็นได้ว่า “มูลค่า” ตามมุมมองของนักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่ล้วนมีพื้นฐานจากอรรถประโยชน์ที่มนุษย์ได้รับเท่านั้น แต่ในโลกใบนี้ธรรมชาติยังมีประโยชน์อื่นๆ ที่มีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ที่มีสิทธิที่จะดำรงอยู่ในโลก ไม่ว่าสิ่งมีชีวิตนั้นจะมีประโยชน์ต่อมนุษย์หรือไม่ก็ตาม (Heal, G., 2017)

เช่นนี้รัฐในฐานะผู้มีหน้าที่บริหารและจัดการทรัพยากรสาธารณะทั้งหลายอันรวมถึงทรัพยากรธรรมชาติ ควรบริหารทรัพยากรดังกล่าวอย่างระมัดระวังเนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์หากมิได้ใช้อย่างระมัดระวังย่อมมีวันหมดไปเป็นที่สุด

โดยปฏิเสธไม่ได้ว่ามนุษย์ดำรงชีพและสะสมความมั่งคั่งอยู่ผ่านการครอบครองทรัพย์สินต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรบริโภค (และการลงทุน) ต่าง ๆ ซึ่งกระทำอยู่บนทรัพยากรธรรมชาติในทุก ๆ วัน ดังนั้นเมื่อทรัพยากรธรรมชาติมีความสำคัญในการดำรงชีพ

รัฐก็ควรที่จะจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอต่อเรื่องที่มีความสำคัญลำดับต้น ๆ ของชีวิตมนุษย์

ทั้งนี้การหางบประมาณเพิ่มเติมของรัฐมิใช่เรื่องที่จะทำได้โดยง่าย อย่างไรก็ตามหนึ่งในรายได้ที่รัฐจัดเก็บเพื่อการบริหารกิจการสาธารณะเป็นประจำคือ ภาษีอากร อย่างไรก็ตามภาษีอากรที่จัดเก็บอยู่ในปัจจุบันผ่านทฤษฎีภาษีอากรทั่วไปนั้นไม่ปรากฏว่าประเมินมูลค่าทรัพย์สินและการบริโภคด้วยวิธีการคำนวณต้นทุนทางธรรมชาติซึ่งสามารถสะท้อนมูลค่าที่แท้จริงที่เสียไปจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้โดยตรงกว่าการพิจารณามูลค่าจากเครื่องมือทั่วไปในตลาดทุนที่ได้กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นหากรัฐคำนวณมูลค่าของทรัพย์สินและการบริโภคโดยใช้วิธีการคำนวณต้นทุนทางธรรมชาติอาจก่อให้เกิดการสะท้อนของมูลค่าที่แท้จริงมากขึ้นและทำให้รัฐมีรายได้มากขึ้น หรือหากแม้ไม่มีรายได้มากขึ้นในทรัพย์สินบางประเภท การคำนวณดังกล่าวก็อาจทำให้รัฐสามารถแบ่งส่วนของรายได้ที่จัดเก็บมาได้ดีขึ้น โดยรายได้ที่จัดเก็บมาส่วนหนึ่งอาจนำไปใช้ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูธรรมชาติตามที่ได้สูญเสียไปจากการใช้ของมนุษย์

ผู้เขียนมีข้อสันนิษฐานดังต่อไปนี้

X = มูลค่าของทรัพย์สินหรือการบริโภคที่ประเมินจากราคาตลาด หรืออรรถประโยชน์ที่มนุษย์ได้รับจากทรัพยากรธรรมชาติอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน

Y = มูลค่าของทรัพย์สินหรือการบริโภคที่ประเมินจากต้นทุนทางธรรมชาติ

$Y \geq X$ เนื่องจาก Y ประเมินจากต้นทุนธรรมชาติซึ่งอาจสะท้อนมูลค่าอื่น ๆ ที่ไม่ได้รวมอยู่ในการประเมินแบบ X

ดังนั้น ในกรณีที่ $Y = X$ รัฐอาจสามารถพิจารณาสัดส่วนของภาษีอากรที่จัดเก็บได้โดยดูว่ามูลค่าตลาดที่เกิดขึ้นนั้น ในส่วนใดเป็นมูลค่าที่เกิดขึ้นโดยตรงจากทรัพยากรธรรมชาติ ภาษีอากรในส่วนนั้นควรนำมาใช้เพื่อการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูธรรมชาติจากการนั้น

ในกรณีที่ $Y > X$ รัฐอาจนำส่วนเกินจาก X มาใช้เพื่อการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูธรรมชาติ ทั้งนี้ในกรณีที่ $Y < X$ จะไม่เกิดขึ้นเนื่องจากข้อสันนิษฐานเบื้องต้นที่กล่าวไว้แล้วว่า $Y \geq X$ เนื่องจาก Y ประเมินจากต้นทุนธรรมชาติซึ่งอาจสะท้อนมูลค่าอื่น ๆ ที่ไม่ได้รวมอยู่ในการประเมินแบบ X เพราะฉะนั้นหากรัฐพิจารณำการคำนวณต้นทุนธรรมชาติเข้ามาปรับใช้ในการประเมินภาษีอากร ก็มีความเป็นไปได้ว่ารัฐจะสามารถมีงบประมาณเพื่อการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้ตรงกับปริมาณการบริโภคทรัพยากรของมนุษย์ในสังคมที่เกิดขึ้นจริง

อนึ่ง มีทฤษฎีมากมายเกี่ยวกับภาษีอากรหรือกระทั่งประเภทภาษีสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ภาษีคาร์บอน ซึ่งแตกต่างหากจากภาษีที่ได้กล่าวมาข้างต้น โดยการศึกษาภาษีสิ่งแวดล้อมประเภทต่าง ๆ และฐานภาษี รวมทั้งวิธีการประเมินมูลค่าทรัพย์สินและการบริโภค และภาษีดังกล่าวเป็นภาษีซ้อน (ภาษีซ้อน หมายถึง การที่เงินได้หรือทรัพย์สินใดจำนวนเดียวกันถูกเรียกเก็บภาษีมากกว่าหนึ่งครั้ง หรือถูกใช้เป็นฐานในการประเมินภาษีโดยรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐ) (ธนภณ แก้วสถิตย์, 2550) หรือไม่ควรถูกได้รับการศึกษาต่อไปในอนาคต

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า ประการที่หนึ่ง การเงินสีเขียวและต้นทุนทางธรรมชาตินั้นมีความสำคัญยิ่งต่อการคำนวณมูลค่าของทรัพยากรและการคำนวณงบประมาณ เนื่องจากการมองเห็นมูลค่าที่แท้จริงนั้นจะสามารถทำให้บริหารและจัดการทรัพยากรได้อย่างเป็นประโยชน์สูงสุดมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของระบบทุนนิยม ในการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ได้ประโยชน์สูงสุด

ประการที่สอง ในปัจจุบัน แม้ในทฤษฎีภาวะอากาศจะได้กล่าวถึงมูลค่าของทรัพยากรและทรัพยากร ทั้งนี้ในการประเมินมูลค่าดังกล่าวไม่ปรากฏว่ามีการใช้วิธีการคำนวณต้นทุนธรรมชาติแม้ทรัพยากรธรรมชาติจะถูกใช้ไปจากการครอบครองหรือการบริโภคดังกล่าวของผู้เสียหายก็ตาม

โดยต้นทุนทางธรรมชาตินั้นแท้จริงสามารถสะท้อนมูลค่าของทรัพยากรได้อย่างแท้จริงเนื่องจากต้นทุนทางธรรมชาตินั้นนำต้นทุนซึ่ง “มองไม่เห็น” และ “จับต้องไม่ได้” มาประเมินมูลค่าโดยการคำนึงถึงมูลค่าที่จะต้องจ่ายหากทรัพยากรธรรมชาตินั้น ๆ หายไปจากระบบนิเวศน์หรือราคาที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งยินดีที่จะจ่ายเพื่อความสุนทรีย์จากทรัพยากรธรรมชาตินั้น ๆ ดังนั้นในการคิดคำนวณมูลค่า เพื่อให้ได้มูลค่าที่แท้จริงของทรัพยากร หรือการบริโภคที่แท้จริง จึงต้องคำนึงถึงการคำนวณต้นทุนทางธรรมชาติ เช่นนี้เมื่อมูลค่าของทรัพยากรและการบริโภคอุปโภคถูกสะท้อนได้ตรงกับค่าใช้จ่ายจริงของผู้เสียหายได้ต้องตรงมากที่สุด ก็จะทำให้รัฐผู้มีหน้าที่ดูแลสาธารณะประโยชน์ซึ่งรวมถึงทรัพยากรธรรมชาติในประเทศ

สามารถคำนวณงบประมาณและใช้งบประมาณดังกล่าวที่ได้มาเพื่อการรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ได้สูญเสียไปจากการบริโภคได้อย่างมากเพียงพอ

ในประการสุดท้าย ผู้เขียนมีความเห็นว่าการตระหนักถึงแนวคิดเรื่องต้นทุนสีเขียวเมื่อพูดเรื่องภาวะอากาศจะทำให้มูลค่าของทรัพยากรสิน ทุน หรือ การบริโภค ก็ดี มีความต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นมากกว่าการประเมินมูลค่าของทรัพยากรสิน ทุน หรือการบริโภคเหล่านั้นจากราคาขายหรือเมื่อมีการโอนทรัพยากรสิน เนื่องจากเมื่อมีมูลค่าให้ผู้เสียหายจำต้องเสียภาษีตามฐานทรัพยากรสินและฐานบริโภคนั้น นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงความมั่งคั่งของผู้เสียหายแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงว่ามีการใช้หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติอยู่ไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตาม ตัวอย่างเช่น การครอบครองที่ดิน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรธรรมชาติ หรือการซื้อเสื้อยืด ซึ่งเกิดจากการผลิตที่ผ่านการคำนวณภาวะอากาศ แต่มิได้มีการนำแนวคิดเรื่องต้นทุนธรรมชาติไปคำนวณด้วย ดังนั้นหากทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกใช้ไปจากการผลิตดังกล่าวกลับไม่อยู่ในมูลค่าของเสื้อยืดตัวนั้น ๆ ดังนั้นหากแนวคิดเรื่องต้นทุนทางธรรมชาติถูกนำไปคำนวณรวมด้วย อัตราภาษีจะทำให้รัฐจัดเก็บภาษีได้มากขึ้นเพื่อใช้ภาษีดังกล่าวในส่วนที่เพิ่มขึ้นมานั้นในการรักษาสีเสื้อยืดที่สูญเสียไปจากการบริโภคอันก่อให้เกิดการจัดเก็บภาษีต่าง ๆ และยังสามารถนำงบประมาณที่เพิ่มขึ้นมาจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมและดูแลรักษาสีเสื้อยืดที่สูญเสียไปจากการบริโภคของมนุษย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

นอกเหนือจากนั้นหากมีการใช้การเงินสีเขียวจะทำให้โครงการและบริษัทต่าง ๆ ตระหนักถึงการให้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าและยั่งยืนมากขึ้น ซึ่งเมื่อทรัพยากรถูกใช้อย่างคุ้มค่ามากขึ้นโดยคำนึงถึงการปล่อยมลพิษหรือสร้างมลภาวะแก่สิ่งแวดล้อมน้อยลงก็จะก่อให้เกิดกำไรแก่ธุรกิจมากขึ้นเนื่องจากโครงการหรือธุรกิจ เนื่องจากไม่จำเป็นต้องเสียค่าบำรุงหรืออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากโครงการหรือการผลิตดังกล่าว (Lovins, L. H., 2004) อนึ่งเนื่องจากการคำนวณต้นทุนทางธรรมชาติจำเป็นต้องใช้นักวิจัยและนักวิชาการจากหลายภาคส่วน เช่น นักสิ่งแวดล้อม นักเศรษฐศาสตร์ และนักสังคมวิทยา โดยจะต้องพิจารณาในแต่ละพื้นที่แตกต่างกันไปซึ่งไม่สามารถมีมาตรฐานใดมาตรฐานหนึ่งได้ (Dasgupta, P., 2023) ดังนั้นการศึกษา บังคับใช้การเงินสีเขียวและคำนวณต้นทุนธรรมชาตินั้นมีผลก่อให้เกิดการสร้างรายได้ให้แก่บริษัท โครงการ และประเทศได้มากขึ้น แล้วยังเกิดงานซึ่งนำนักวิชาการและนักวิจัยกลับสู่ท้องถิ่นของตนได้ อีกทั้งยังนำประเทศไทยสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ประเทศไทยกำลังเดินหน้าเข้าสู่การร่างกฎหมายเกี่ยวกับด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพ

ภูมิอากาศรวมทั้งการศึกษาภาษีที่เกี่ยวกับคาร์บอน โดยมีแผนที่นำทางการลดก๊าซเรือนกระจกปี พ.ศ. 2564 – 2573 ซึ่งถือได้ว่าเป็นภาษีหนึ่งที่คำนึงถึงการเงินสีเขียว อีกทั้งยังอยู่ระหว่างการพัฒนามาตรฐานการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม (Thailand Taxonomy) ระยะที่สองซึ่งคาดว่าจะครอบคลุมภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่มีนัยยะสำคัญเช่นภาคอุตสาหกรรมการผลิต ภาคเกษตร ภาคการก่อสร้าง และภาคการจัดการขยะ นอกเหนือจากนั้นยังมีการริเริ่มนิยามในแง่การเงินสีเขียวของประเทศไทยเองก็เป็นจุดเริ่มต้นในการส่งเสริมให้เกิดธุรกิจซึ่งคำนึงถึงต้นทุนทางธรรมชาติมากขึ้น โดยผู้เขียนมีความหวังว่าบทความดังกล่าวนี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการเพิ่มความตระหนักรู้เรื่องการเงินสีเขียว ต้นทุนทางธรรมชาติ และภาษีเชิงมหาชนซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการทรัพยากร (ที่มีอยู่อย่างจำกัดและที่มีอยู่อย่างไม่จำกัดที่กำลังเสื่อมถอย) ของรัฐให้มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแนวคิดดังกล่าวจะได้รับการต่อยอดต่อไปไม่ว่าจะในระดับประเทศหรือระดับท้องถิ่นก็ดี

เอกสารอ้างอิง

ณัฐวงศ์ พูนพล และ ซาลินี ปลุกผลงาม. (2563). การบัญชีเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมสู่แรงจูงใจทางด้านภาษี. วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์. 15(1) : 1-20.

ดุชฎี วรธรรมดุชฎี. (2563). การคลังสาธารณะสำหรับ Green New Deal ในสหราชอาณาจักร. วารสารสมาคมนักวิจัย. 25(2) : 213-232.

ชนภณ แก้วสถิตย์. (2550). คำอธิบายภาษีเงินได้ระหว่างประเทศและหลักการทั่วไปของอนุสัญญาภาษีซ้อน. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2566). **Thailand Taxonomy** กติกาใหม่เพื่อโลกที่ยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2566, สืบค้นจาก <https://www.bot.or.th/th/financial-innovation/sustainable-finance/green/Thailand-Taxonomy.html>

นคร ยิ้มศิริวัฒนะ. (2548). **การคลังรัฐบาล (Public Finance)**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปราณี จิตกรณกิจศิลป์. (2555). ความหมายของจริยธรรมในการตลาดสีเขียว งบประมาณสีเขียว การตลาดสีเขียวและการโฆษณา. **วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน**. 18(2) : 177-190.

ศุภลักษณ์ พินิจวาดล. (2556). **กฎหมายภาษีอากร**. กรุงเทพฯ : โครงการตำราและสื่อการสอน คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.). ฝ่ายตราสารหนี้. (2566). **Taxonomy** กับการพัฒนาการเงินเพื่อความยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2566, สืบค้นจาก <https://www.sec.or.th/TH/Template3/Articles/2566/210166.pdf>

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2566). **ข่าวกระทรวงการคลังผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลสุทธิ (กระทรวงการคลัง, 2566) ในช่วง 11 เดือนแรกของปีงบประมาณ**

2566 (ตุลาคม 2565 – สิงหาคม 2566). กรุงเทพฯ : กระทรวงการคลัง.

อัญชลี จวงจันทร์. (ม.ป.ป.). **งบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน**. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2566, สืบค้นจาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=%E0%B8%87%E0%B8%9A%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%93%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%88%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B9%81%E0%B8%9C%E0%B9%88%E0%B8%99%E0%B8%94%E0%B8%B4%E0%B8%99>

Chapman, H. H. (1920). Forest Taxation.

The Bulletin of the National Tax Association. 5(4) : 109-116.

Chapman, H. H., Foster, J. H., Ayres, P. W., & Murphy, L. S. (1921). The Taxation of Forest Property [with discussion]. (1921). **Proceedings of the Annual Conference on Taxation under the Auspices of the National Tax Association**. 14 : 36-58.

Dasgupta, P. (2021). **The Economics of Biodiversity : The Dasgupta Review**. Abridged Version. UK : HM Treasury.

- Dasgupta, P. (2023). **Wealth and well-being. Keynote speech, Bank of Thailand.** Retrieved 28 November 2023, from https://www.youtube.com/watch?v=SSXJ-_RFpvk
- Emeritus. (2023). **How Does Green Finance Benefit Organizations and the World.** Retrieved 5 February 2024, from <https://emeritus.org/blog/finance-what-is-green-finance/>
- Fiscal Policy Office; Bank of Thailand ; Securities; Office of Insurance Commission; Stock Exchange of Thailand; International Finance Corporation. (2021). **Sustainable Finance Initiatives for Thailand.** Retrieved 28 November 2023, from <https://www.sec.or.th/TH/Document/s/KnowledgeBase/SustainableFinanceInitiativesforThailand.pdf>
- Heal, G. (2017). **Endangered Economies: How the Neglect of Nature Threatens Our Prosperity.** Columbia : Columbia Press.
- International Development Finance Club. (2022). **IDFC Green Finance Mapping Report 2022.** Climate Policy Initiative.
- Lovins, L. H. (2004). Natural capitalism: Path to sustainability. **Natural Resources & Environment.** 18(3) : 3-8.
- Leruth, L., Paris, R., & Ruzicka, I. (2001). The Complier Pays Principle: The Limits of Fiscal Approaches toward Sustainable Forest. **IMF Staff Papers.** 48(2) : 397-423.
- Natural Capital Committee. (2017). **Economic valuation and its applications in natural capital management and the Government's 25 Year Environment Plan.** UK : Natural Capital Committee.
- Noh, H. J. (2018). **Financial strategy to accelerate green growth.** ADBI Working Paper Series No. 866. Asian Development Bank Institute. Retrieved 28 November 2023, from <https://www.adb.org/publications/financial-strategy-accelerate-green-growth>
- Statistical Bureau of Guangxi Zhuang Autonomous Region. (2019). **Guidlines for the Pilot of Natural Capital Accounting and Valuation of Ecosystem Services Project (Draft).** Guangzi Zhuang Autonomous Region : Statistical Bureau of Guangxi Zhuang Autonomous Region.

UN Environment Programme. (n.d.). **Green Finance**. Retrieved 28 November 2023, from <https://www.unep.org/regions/asia-and-pacific/regional-initiatives/supporting-resource-efficiency/green-financing>

UN ESCAP. (2012). **Low carbon green growth roadmap for Asia and the Pacific : turning resource constraints and the climate crisis**

into economic growth opportunities. United Nations publication.

Zou, C., Sanitdech, J., & Chaimongkhon, S. (2023). The Influence Factors of Green Finance Development were Analyzed Based on the Bank's Perspective. **Journal of Humanities and Social Sciences Surin Rajabhat University**. 25(2) : 1-18.